

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/235/2016
Identifikačné číslo spisu:	3113219208
Dátum vydania rozhodnutia:	16.08.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Edita Bakošová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:3113219208.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ D. Z., bývajúcej v D., 2/ V. Z., bývajúceho v D., obaja zastúpení JUDr. Jánom Červeňanským, advokátom v Trenčíne, Nad Tehelňou 2888/26, proti žalovanej O. O. G., bývajúcej v C., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Danica Bírošová, s. r. o., so sídlom v Trenčíne, Piaristická 46, o určenie, že dôvody vydedenia nie sú dané, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 20 C 298/2013, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 11. augusta 2016 sp. zn. 4 Co 658/2015, 4 Co 659/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovia majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín rozsudkom z 29. mája 2015 č. k. 20 C 298/2013-62 určil, že dôvody vydedenia uvedené v listine o vydedení spísanej poručiťkou V. dňa 9. februára 1997 nie sú dané a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcom náhradu trov konania vo výške 99,50 eur a náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 354,52 eur, všetko do troch dní. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil § 469a ods. 1 písm. a/, b/, c/, d/ ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka, vecne tým, že v konaní neboli preukázané dôvody pre vydedenie spočívajúce v tom, že by syn poručiťky S. (otec žalobcov - pozn. dovolacieho súdu) viedol neusporiadaný život, ktorý podľa poručiťky bolo potrebné vidieť v tom, že jej syn žil so svojou partnerkou (matkou žalobcov - pozn. dovolacieho súdu) bez uzatvorenia manželstva. V konaní mal súd prvej inštancie preukázané, že syn poručiťky žil so svojou partnerkou v usporiadanej domácnosti, v ktorej spolu vzorne vychovávali svoje dve spoločné deti, bol vzorným otcom a svoju rodinu zabezpečoval z riadneho zamestnania. V konaní nebolo preukázané ani tvrdenie, že by neprejavoval o poručiťku záujem a neudržiaval s ňou žiaden kontakt, čo bolo vyvrátené aj predloženými fotografiami, z ktorých vyplývalo, že sa rodiny vzájomne navštevovali. Nebolo preukázané ani odmietnutie poskytnutia požadovanej pomoci v chorobe a starobe, pretože bolo preukázané, že v prípade potreby pomoc bola poručiťke zo strany jej syna poskytnutá a poručiťka až do svojej smrti bola sebestačná a nebola odkázaná na pomoc zo strany svojho syna. Záujem aký prejavoval S. o svoju matku zodpovedal záujmu potomka o poručiťku, aký možno v danej situácii od potomka očakávať, preto dôvody na

vydedenie súd prvej inštancie nepovažoval za dané. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 a 149 ods. 1 O.s.p.

2. Krajský súd v Trenčíne na odvolanie žalovanej rozsudkom z 11. augusta 2016 sp. zn. 4 Co 658/2015, 4 Co 659/2015 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny a tiež uznesenie súdu prvej inštancie z 9. júla 2015 č. k. 20 C 298/2013-77, ktorým bola žalovanej uložená poplatková povinnosť za odvolanie. K námietkam odvolateľky uviedol, že súd prvej inštancie v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie dokazovaním riadne zistil skutkový stav, na vec aplikoval správny právny predpis a svoje rozhodnutie aj dostatočne a zrozumiteľne odôvodnil. Odvolací súd nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov súdu prvej inštancie odchýliť, a preto nemôže dať za pravdu odvolateľke. Odvolateľka navyše v odvolaní neuviedla žiadne nové relevantné skutočnosti, s ktorými by sa súd prvej inštancie nevyporiadal a ktoré by boli spôsobilé privodiť zmenu napadnutého rozsudku. Súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že dôvody vydedenia uvedené v listine o vydedení nie sú dané. Existenciu dôvodov vydedenia je potrebné skúmať v čase spisania listiny o vydedení. V predmetnej veci v čase jej spisania nebolo preukázané, že by existovali dôvody vydedenia uvedené v listine o vydedení. Správne súd prvej inštancie uzavrel, že v konaní bola vyvrátená pravdivosť dôvodu pre vydedenie spočívajúca vtom, že by mal S. trvalo viesť neusporiadaný život. V konaní bolo preukázané, že ku dňu spisania listiny o vydedení nebol daný ani dôvod pre vydedenie S. v zmysle § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka, na základe ktorého mal S. neprejavovať o poručiťelku P. žiaden záujem, že by jej nikdy neposkytol pomoc, keď ho o to prosila. Rozhodnutiu súdu prvej inštancie nemožno vytknúť, že by vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov účastníkov nevyplynuli, ani inak nevyšli najavo, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor, prípadne, že by výsledok jeho hodnotenia dôkazov nezodpovedal tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ust. § 133 až § 135 O.s.p. (účinného v čase rozhodovania súdom prvej inštancie). Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu podľa § 387 ods. 1 C.s.p. ako vecne správny potvrdil. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 C.s.p. tak, že úspešným žalobcom bola priznaná náhrada trov odvolacieho konania. Vo vzťahu k uzneseniu súdu prvej inštancie, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie vo výške 99,50 eur uviedol, že súd prvej inštancie postupoval správne, keď napadnutým uznesením žalovanej uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie v správnej výške.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu (len do výroku týkajúceho sa veci samej) podala dovolanie žalovaná s poukazom na § 420 písm. f/ C.s.p. a § 421 ods. 1 písm. a/, b/, c/ C.s.p. V dovolaní citovala ustanovenie § 419, § 420 písm. f/, § 421 ods. 1, § 424, § 427 ods. 1, § 432 ods. 1, § 449 ods. 1, § 449 ods. 3, § 450, § 219 ods. 3, § 105 ods. 2 C.s.p., poukázala na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 43/2011 vo vzťahu k § 479 Občianskeho zákonníka a s poukazom na priebeh dedičského konania na notárskom úrade JUDr. Blanky Ondrušovej v dedičskej veci po poručiťelke O. Z. uviedla, že podľa jej názoru zo zápisnice spisanej notárkou vyplýva, že žalobcovia uznávajú platnosť 1. časti závetu, v zmysle ktorého poručiťelka stanovuje za svojho jediného a právoplatného dediča svoju dcéru - žalovanú. Žalobcovia tak nemajú naliehavý právny záujem na určení neplatnosti listiny o vydedení a ich právne postavenie v dedičskom konaní sa vyslovením neplatnosti listiny o vydedení nijakým spôsobom nezmení a v zmysle spísaného závetu je jediným oprávneným dedičom žalovaná. Napadnuté rozhodnutie preto spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Na základe uvedeného, v zmysle § 449 a § 450 C.s.p. navrhuje napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, alternatívne rozhodnutie zmeniť a žalobu zamietnuť v celom rozsahu. Zároveň si uplatnila náhradu trov konania.

4. Žalobcovia vo svojom vyjadrení dovolanie žiadali ako nedôvodné odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 ods. 1 C.s.p.), na to oprávnenou osobou, zastúpenou v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) pristúpil k skúmaniu splnenia aj ďalších predpokladov a

podmienok prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že ho treba odmietnuť.

6. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex (ďalej len „C.s.p.“). Aj za účinnosti C.s.p. treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [por. napr. rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

7. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namieste je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014). Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch.

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [por. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 C.s.p.

11. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

12. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.).

13. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

14. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo

rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.).

15. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.).

16. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

17. Právna úprava civilného sporového konania účinná od 1. júla 2016 vyžaduje, aby podané dovolanie bolo spísané advokátom (§ 429 ods. 1 veta druhá C.s.p.). Jej zmyslom je vytvoriť v civilnom sporovom konaní procesný filter na zjavne neopodstatnené, neprípustné, protirečivé alebo rozporuplné dovolania a zabezpečiť, aby podané dovolanie malo všetky potrebné náležitosti [por. tiež rozhodnutie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1 VCdo 2/2017 (ďalej len „1 VCdo 2/2017“)].

18. Dovolací súd si plne uvedomuje, že by bolo v rozpore s princípmi spravodlivého procesu, pokiaľ by sa pri posudzovaní náležitostí dovolania uplatňoval prílišný formalizmus alebo nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí dovolania, ktoré nemajú oporu v zákone alebo idú nad rámec zákona. V rozpore s týmito princípmi ale nie je prístup majúci na zreteli, že ustanovenia C.s.p. vyžadujú istú mieru nielen obsahového, ale aj formálneho vyjadrenia dôvodov, z ktorých procesná strana vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania. Najvyšší súd zastáva názor, podľa ktorého ak nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu, je (procesnou) povinnosťou strany vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (por. 1 VCdo 2/2017).

19. V danom prípade žalovaná podala dovolanie, v ktorom - spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam § 431 až 435 C.s.p. - neuviedla, z čoho vyvodzuje jeho prípustnosť a dovolacie dôvody nevymedzila tak, ako to predpokladajú tieto ustanovenia. V prípade takéhoto dovolania (t. j. dovolania, v ktorom absentuje uvedené vymedzenie) súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania; jediný prípad, v ktorom súd výnimočne vedie dovolateľa k tomu, aby svoje dovolanie niečím doplnil alebo nedostatok niečoho v dovolacom konaní odstránil, vyplýva totiž z ustanovenia § 436 ods. 1 C.s.p. (aj v tejto súvislosti por. 1 VCdo 2/2017).

20. Žalovaná v celom dovolaní ani len slovným vyjadrením nevystihla niektorý pojmový znak významný z hľadiska zadefinovania procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. Aj pri posudzovaní jej dovolania podľa obsahu (článok 11 C.s.p.) nie je zrejmé, či vôbec namieta existenciu procesnej vady zmätočnosti uvedenej v tomto ustanovení (ktoré v dovolaní je len uvedené). Dovolací dôvod teda nie je vymedzený spôsobom zodpovedajúcim § 431 ods. 1 C.s.p.

21. Argumentácia a formulácie obsiahnuté v dovolaní nedávajú - ani pri posudzovaní dovolania podľa jeho obsahu (článok 11 C.s.p.) - možnosť posúdiť, podľa ktorého písmena § 421 ods. 1 C.s.p. žalovaná prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje. Netvrdí totiž, že odvolací súd sa svojím riešením určitej právnej otázky odklonil od zaužívanej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo že táto otázka ešte nebola dovolacím súdom vyriešená alebo je riešená odlišne. Tvrdí (len) to, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne nesprávne. Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, ale významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 C.s.p., resp. § 432 ods. 2 C.s.p.

22. Je nepochybné, že žalovaná podala dovolanie, ktoré má náležitosti v zmysle § 428 C.s.p. (nie je preto daný dôvod pre jeho odmietnutie podľa § 447 písm. d/ C.s.p.), v jej dovolaní ale absentuje iná zákonom požadovaná náležitosť - dovolacie dôvody v ňom nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v §

431 až 435 C.s.p. Aj absenciu takej náležitosti považuje C.s.p. za dôvod pre odmietnutie dovolania.

23. Najvyšší súd, konštatujúc danosť dôvodov pre odmietnutie dovolania v zmysle § 447 písm. f/ C.s.p., dovolanie žalovanej odmietol.

24. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.). O výške náhrady trov dovolacieho konania žalobcov rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

25. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.